

Nasionale Landbou Jeugskou

Watervoël Handleiding 2025 (Eend)

REëLS

1. Ouderdom van deelnemer:
 - 1.1. Junior-Junior - 7 - 11 jaar
 - 1.2. Junior - 12 - 15 jaar
 - 1.3. Senior - 16 - 19 jaar
2. Kleredrag, soos voorgeskryf deur Nasionale Jeugskou se reëls, moet tydens was, voorbereiding en skoumanskap gedra word.
3. Dit moet die deelnemer se eie skou-eend wees en die eend mag nie jonger as 9 maande wees nie.
4. 'n Amptelike beoordelaar van die Suid-Afrikaanse Skoupluimvee Organisasie (SASPO) moet as beoordelaar optree. 'n Junior beoordelaar wat opgelei is in die beoordeling van pluimvee, mag die senior beoordelaar bystaan.
5. 'n Teoretiese, praktiese en mondelingse eksamen sal afgelê word.
6. Teoretiese eksamen (20%)
Veelvuldige keuse vraestel oor afdeling 6 en 7, asook oor aspekte vervat in die handleiding in sy geheel.
Sien Handleiding, afdeling 6 en 7.
7. Praktiese was en voorbereiding (30%)
 - 7.1. Was en Voorbereiding van skou-eend (15)
 - 7.2. Hantering van eend tydens was en voorbereiding (15)
Sien Handleiding, afdelings 2.1 en 3
8. Skoumanskap (50%)
Beoordeel die skou-eend deur die eend met die neergelegde Standaard van Perfeksie (Rasstandaarde) van die Suid-Afrikaanse Skoupluimvee Organisasie (SASPO) vir daardie spesifieke ras te vergelyk.
Besikbaar op www.saspo.org.za Die korrekte kleredrag moet in hierdie afdeling gedra word.
Sien Handleiding, afdeling 2.2
 - 8.1. Korrekte hantering van skou-eend; (15)
 - 8.2. Kyk vir foute en/of diskwalifikasies; (10)
 - 8.3. Noem sterk en swak punte van die skou-eend; (10)
 - 8.4. Deelnemer se houding teenoor beoordelaars, netheid van deelnemer en houding teenoor Jeugskou; (5)
 - 8.5. Vrae oor eie skou-eend (10)
9. Algemeen
 - 9.1. Elke deelnemer bring slegs een skou-eend;
 - 9.2. Die eend moet in 'n netjiese en stewige krat vervoer word;
 - 9.3. Geen identifikasie van die deelnemer of die provinsie se naam mag op die krat of houers aangebring word nie;
 - 9.4. Hokkies mag nie versier word met Provinsie se kleure, naam van eend of deelnemer, rosette of enige ander versierings nie;
 - 9.5. Deelnemer moet eie kos saambring;
 - 9.6. Deelnemer moet sy/haar eend self versorg voor, tydens en na die skou;
 - 9.7. Deelnemer moet eie skoonmaaktoerusting voorsien

HANDLEIDING

1. Inleiding

Hierdie handleiding is opgestel vir deelnemers aan die Landbou Jeugskou. Dit dek 'n redelike wye spektrum rondom die was en voorbereiding van 'n skou-eend, die beoordeling van 'n skou-eend, versorging, algemene kennis en skou van die eend.

Beskikbaar op www.saspo.org.za of www.nays.co.za.

2. Prakties

2.1. Was en voorbereiding van 'n skou-eend:

- 2.1.1. Voorbereiding vir 'n skou begin ten minste 2 maande voor die skou;
- 2.1.2. Kies 'n skou-eend wat jy graag wil skou;
- 2.1.3. Trek al die gebreekte vere uit. 'n Veer neem 8 weke om volledig uit te groei;
- 2.1.4. Was die eend minstens 3 dae voor die skou om die natuurlike olies toe te laat om weer oor die eend te versprei; (sien bl 6)
- 2.1.5. Vyl die snawel drie dae voor die skou mooi netjies;
- 2.1.6. Knip die toonnaels drie dae voor die skou mooi netjies;
- 2.1.7. Maak die eend mak deur dit gereeld uit die hokkie te haal, te hanteer en terug te plaas;
- 2.1.8. Die eend moet vry van sigbare siektes en luise wees;
- 2.1.9. Die eend moet minstens nege maande oud en die eiendom van die deelnemer wees
- 2.1.10. Aangesien slegs 'n droë was deel van die skou uitmaak, moet eende skoon gewas na die skou gebring word; (sien bl 6)
- 2.1.11. Droë was van eend:

2.1.11.1. Benodighede:

- **Babapoeier** (nie-giftig en reukloos)
- **Sagte borsel** (soos 'n tandeborsel of grimeerborsel)
- **Sagte lap of handdoek**
- **Fynkam**
- **Watte stokkies**
- **Haardroeër**

- 2.1.11.2. **Stap 1:** Hou die eend sagkens maar stewig op jou skoot of op 'n tafel, bedek met 'n handdoek, vas.
- 2.1.11.3. **Stap 2:** Sprinkel 'n klein hoeveelheid babapoeier oor vuil of olierige areas. Fokus op die maag, stert, en agter die nek—dit is algemene vuil kolle. Vermoed die oë, snawel en neusgate.
- 2.1.11.4. **Stap 3:** Gebruik jou vingers of 'n sagte borsel om die poeier sagkens in die vere te werk. Dit maak vuilheid los, absorbeer olie, en verfris die verkleed.
- 2.1.11.5. **Stap 4:** Borsel die poeier sagkens uit met 'n sagte borsel. Gebruik 'n haardroeër op 'n koel instelling om oortollige poeier weg te waai indien nodig - hou dit altyd op 'n lae of geen hitte stelling.
- 2.1.11.6. **Stap 5:** Gebruik watte stokkies om versigtig rondom die oë, snawel, en neusgate skoon te maak. Vee die voete af met 'n klam lap, of gebruik 'n tandeborsel as dit baie vuil is.
- 2.1.11.7. **Stap 6:** Maak die vere sagkens glad in hul natuurlike rigting. Laat die eend homself uitskud en skoonmaak as hy wil - dit help om die olies reg te versprei.

2.1.12. Belangrik

- 2.1.12.1. Wanneer 'n haardroër gebruik word, maak seker dit word altyd in die rigting van die vere gebruik en nooit teen die vere nie.
- 2.1.12.2. Maak dubbel seker dat alle poeierreste verwyder is.
- 2.1.12.3. Oefen gereeld met jou eend sodat hy gemaklik is met die hantering.

2.2. Skoumanskap – 50 punte

2.2.1. Die beoordeling van jou skou-eend tel 50 punte en word as volg toegeken:

- 2.2.1.1. Hantering van eend, vanaf uithaal, tydens beoordeling en terugplaas in hok; (15)
- 2.2.1.2. Ondersoek vir growwe foute en diskwalifikasie; (10)
- 2.2.1.3. Noem sterk en swak punte van eend; (10)
- 2.2.1.4. Deelnemer se houding, netheid en gesindheid teenoor beoordelaar en Jeugskou; (5)
- 2.2.1.5. Mondelinge vrae deur beoordelaar (10)

2.2.2. Kleredrag (Nasionaal) en hulpmiddel vir beoordeling

- 2.2.2.1. Die hemp wat voorsien word deur Nasionaal, 'n blou denim, belt en netjiese bruinskoene
- 2.2.2.2. Beoordelaarstokkie

2.2.3. Vashou van eend

- 2.2.3.1. Haal eend korrek uit hok deur een hand onder die maag te plaas en albei sy bene stewig met jou vingers vas te hou; (sien figuur 2)
- 2.2.3.2. Plaas jou ander hand op sy rug om vlerke in posisie te hou en tel hom op;
- 2.2.3.3. Haal die eend versigtig uit met die kop eerste

Figuur 2

2.2.4. Ondersoek vir growwe foute en diskwalifikasies

- 2.2.4.1. Vergelyk jou eend met die vasgestelde standaard vir jou ras, soos vervat in die Standaard van Perfeksie van die Suid-Afrikaanse Skoupluimvee Organisasie (SASPO) Rasstandaarde is verkrygbaar op www.saspo.org.za;

- 2.2.4.2. Hou die eend weg van jou lyf en begin by die kop en kyk na die vorm, oogkleur en die bek;
- 2.2.4.3. Onderzoek die tipe van die eend deur alle samestellende dele met die hand te voel, breedte van rug, lengte van nek ens;
- 2.2.4.4. Onderzoek vlerk deur vlerk oop te maak, hou die eend soos aangetoon in figuur 2. Die vlerk word met die ander hand om die basis van die vlerk gehou en gedruk om dit natuurlik oop te spreid; (sien figuur 3)
- 2.2.4.5. Onderzoek eend se stert;
- 2.2.4.6. Onderzoek pote en bene behoorlik;
- 2.2.4.7. Vergelyk die totale veredels met die vasgestelde standaard;
- 2.2.4.8. Plaas eend terug in hok met sy kop eerste;
- 2.2.4.9. Gebruik beoordelaarstokkie om eend te laat pronk sodat die uiterlike tipe behoorlik beoordeel kan word.

2.2.5. Noem sterk en swak punte van eend

Tydens beoordeling word dit van deelnemer verwag om sy/haar mening van die eend mondelings aan die beoordelaar te gee. Die deelnemer moet die proses soos beskryf in 2.2.4 hierbo volg en hom/haar uitspreek oor elke liggaamsdeel van die eend wat hy/sy ondersoek. Alle sterk en swak punte moet uitgelig word.

Figuur 3

2.2.6. Mondelinge vrae oor eie eend (10%)

- 2.2.6.1. Vrae sal tydens skoumanskap gevra word oor die skou-eend wat hy/sy ingeskryf het vir die Jeugskou Kampioenskappe wat beantwoord moet word;
- 2.2.6.2. Dit sal van deelnemers verwag word om die vasgestelde Standaard van Perfeksie van die Suid-Afrikaanse Skoupluimvee Organisasie (SASPO) te ken, ten opsigte van hul eie tipe eend. Beskikbaar op www.saspo.org.za;
- 2.2.6.3. Deelnemers behoort, onder andere, die volgende vrae oor hul eie eend te kan beantwoord:
 - Naam van ras;
 - Land van oorsprong van ras;
 - Klassifikasie van ras;
 - Eierkleur;
 - Voorgeskrewe massa van ras;
 - Algemene karaktertrekke van jou ras, met ander woorde die tipe van die ras wat alle samestellende dele insluit;

- Die kleur van jou ras wat die volgende insluit: kleur van totale veredos, oogkleur, kleur van bek, naels, bene en toonnaels, kleur van kam, belle en lelle;
- Diskwalifikasies van jou ras;
- Die punteskaal

3. Was van 'n skou-eend

3.1. Bad van die eend (2–3 dae voor die skou)

Om 'n eend te bad gaan nie net oor skoonmaak nie—dit bevorder die natuurlike olies in die vere en verbeter hul glans en kondisie. Om te naby aan skoudag te bad kan daardie olies verwyder, so tydsberekening is belangrik. Die vere is egter baie delikaat, so sorg moet gegee word aan was.

3.2. **Stap 1:** Gebruik loutwarm water

Vul 'n bak met skoon, loutwarm water wat diep genoeg is sodat die eend gemaklik kan dryf en skop.

3.3. **Stap 2:** Sagte seep/sjampoe

Gebruik ongegeurde skottelgoedseep of sagte pluimvee-sjampoe. Vermo enigeits met parfuum of harde chemikalieë.

Masseer die seep liggies in die vere in, veral rondom die kloak, onder die vlerke, en op die voete.

3.4. **Stap 3:** Spoel goed af

Spoel verskeie kere af, totdat alle seep heeltemal uitgewas is. Seep neerslag sal die vere se glans bederf.

3.5. **Stap 4:** Maak kop en snawel skoon

Gebruik 'n klam lap of spons (geen seep naby die oë nie) om die kop en rondom die snawel af te vee.

3.6. **Stap 5:** Droog maak

Laat die eend lugdroog in 'n warm vertrek waar daar nie 'n trek (wind) is nie of droog hom liggies met 'n handdoek af.

Moenie 'n haardroeër gebruik nie, tensy dit op koue hitte en 'n lae spoed is en die eend gewoon is aan 'n haardroeër.

3.7. **Stap 6:** Terug in 'n skoon hok

Hou jou eend, na die bad, in 'n droë skoon hok met vars strooi om vuilheid te vermoo.

4. Nael-, Bek- en Voetversorging

4.1. Naels:

- 4.1.1. Gebruik 'n klein naelknipper;
- 4.1.2. Knip net die punt van die nael af—moenie te naby aan die lewende deel (die bloedvat binne-in) sny nie;
- 4.1.3. As jy te kort sny en dit begin bloei, gebruik stoppende poeier of mielieblom om die bloed te stop.

4.2. Bek:

- 4.2.1. Vee die bek saggies af met 'n klam lap om vuilheid te verwyder;
- 4.2.2. Oorgegroeide of gekartelde bekke kan liggies met 'n vyl gevyl word;
- 4.2.3. Moet nooit die bek sny of drasties verander nie.

4.3. Voete:

- 4.3.1. Was voete saggies met 'n sagte borsel en warm water om vuilheid of mis te Verwyder;
- 4.3.2. Kyk uit vir tekens van bumblevoet of beserings—behandel dit voor die skou;
- 4.3.3. Vryf 'n bietjie Vaseline of klapperolie op die voete vir sagtheid en glans

5. Veerversorging en -onderhoud

5.1. Veervoorbereiding:

- 5.1.1. Moenie vere knip nie—beoordelaars soek volle verekleed;
- 5.1.2. Vermoed om eende saam met skerp voorwerpe of ander voëls aan te hou wat vere kan pluk of breek;
- 5.1.3. Hou die beddegoed skoon en droog om vlekke of skade aan vere te voorkom.

5.2. Aktivering van Smeerklief:

- 5.2.1. Na bad sal eende hulself weer versorg en hul natuurlike olies versprei om hul vere waterdig en gesond te hou;
- 5.2.2. Gee hulle toegang tot 'n klein bakkie skoon water vir kopdoop en versorging.

5.3. Laaste afwerkings voor die skou:

- 5.3.1. Op skoudag, vee vere saggies af met 'n sagte pluivrye lap;
- 5.3.2. Kyk vir enige vuilheid of mis en maak dit met 'n skoon klam lap skoon.

5.4. Wit eende:

As daar vlekke is, dep liggies met 'n pasta gemaak van water en koeksoda, spoel af en maak droog.

6. Eend siektes:

6.1. **Eendvirale Enteritis (Eendpes)**

Oorsaak: 'n Herpesvirus

Simptome:

Skielike dood

Bloederige afskeiding uit die kloaak

Lusteloosheid, hangende vlerke, ligsensitiewe oë

Behandeling:

Geen spesifieke genesing nie; aangetaste voëls word gewoonlik uitgesit.

Voorkoming: Inenting (indien beskikbaar), streng biosekuriteit, en kwarantyn vir nuwe voëls.

6.2. **Aspergillose (Swaminfeksie)**

Oorsaak: Muwerige voer, strooi of beddegoed

Simptome:

Snak na asem, moeisame asemhaling

Verlies aan eetlus

Gewigsverlies en swakheid

Behandeling:

Anti-swammedikasie (bv. Itraconazole of Amphotericin B) voorgeskryf deur 'n veearts

Voorkoming: Verwyder muwerige beddegoed en/of voer en ontsmet die hokke

6.3. **Botulisme ("Slapnek")**

Oorsaak: Toksien van *Clostridium botulinum* in vrot kos of water

Simptome:

Slap nek, verlamming

Onvermoë om te loop of kop op te lig

Dood binne 24–48 uur

Behandeling:

Anti-toksien as dit vroeg opgespoor word (veearts benodig)

Spoel met geaktiveerde houtskool of Epsomsoutsop mondelings

Voorkoming: Verwyder onmiddellik die bron van toksien (vrot kos of water)

6.4. **Bumblevoet (Voetinflammasie)**

Oorsaak: Bakterieë wat deur voetbeserings binnedring

Simptome:

Swelling aan onderkant van voet

Kreupelheid

Kors of absesvorming

Behandeling:

Week in warm Epsomsoutswater

Smeer antibiotiese salf

Ernstige gevalle: Veearts kan abses dreineer of antibiotika voorskryf

6.5. **Koksidiose**

Oorsaak: Parasiete in die ingewande (protozoë)

Simptome:

Bloederige of slymge vulde mis

Diarree

Swakheid, hangende vlerke

Behandeling:

Amprolium (Corid) in water vir 5–7 dae

Saniteer hok deeglik

Voorkoming: Vermy nat beddegoed

6.6. **Pasteurellose (Vogelpeste)**

Oorsaak: *Pasteurella multocida* bakterieë

Simptome:

Geswelde lelle of gewrigte

Groenagtige diarree

Skielike dood

Behandeling:

Antibiotika (bv. penisillien, sulfadimetoksien) voorgeskryf deur 'n veearts

Voorkoming: Biosekuriteit en beheer van knaagdiere

6.7. **Eksterne Parasiete (Myte/Luise)**

Oorsaak: Besmetting van beddegoed of ander voëls

Simptome:

Verlies van vere

Oormatige skrop of pluk

Anemie (bleek kam/vel)

Behandeling:

Stof met 'n voël-veilige insekdoder (bv. permethrien)

Herhaal behandeling weekliks tot dit weg is

Voorkoming: Maak beddegoed skoon en vervang dit

6.8. **Nat Vere**

Oorsaak: Verlies van waterdigting weens swak versorging of vuil omgewing

Simptome:

Waterdeurdrenkte, klonterige vere

Koue en swak dryfvermoë

Behandeling:

Hou eend droog en warm

Gee skoon water vir selfversorging

Soms kan 'n sagte bad met skottelgoedseep en afspoel help om selfversorging weer aan te wakker.

Voorkoming: Verbeter higiëne en voeding

7. Teoreties Algemeen

'n Geskrewe vraestel, wat 20 punte tel, word oor afdeling 7, asook oor die res van die handleiding, geskryf.

EENDE

(*Anas boschas*)

Eende is swemvoëls met webvoete, kort bene en breë snawels uit die Anatidae-familie.

Hierdie familie sluit in varswater- en bos-eende (*Anatinae*), see- en baaieende (*Fullgulinae*) en die visetende eendersoorte soos die *Merginae* (sagtand eende).

Dit word algemeen aanvaar dat alle eendrasse, met uitsondering van die Muskus-eend, van die wilde eend (*Mallard*) afkomstig is.

Dit is veral duidelik by rasse soos die Rouen. Sommige meen dat die Swart Oos-Indiese eend, die Cayuga en die oorspronklike wit eende van die wêreld ontstaan het as spontane mutasies van die wilde-eend.

Party is moontlik geteel vir liggaamsgrootte en vleiseienskappe deur middel van domestikasie en seleksie, wat uiteindelik gelei het tot die Aylesbury soos ons dit vandag ken.

Die Mallard het ook 'n rol gespeel in die ontwikkeling van die Khaki Campbell.

Die wilde Muskus-eend (*Cairina moschata*) is inheems aan Sentraal- en Suid-Amerika, waar dit reeds lank voor Columbus se aankoms in 1492 gedomestikeer is. Dit is 'n duidelik afsonderlike ras, en wanneer dit met ander eendrasse gekruis word, is die nageslag onvrugbaar.

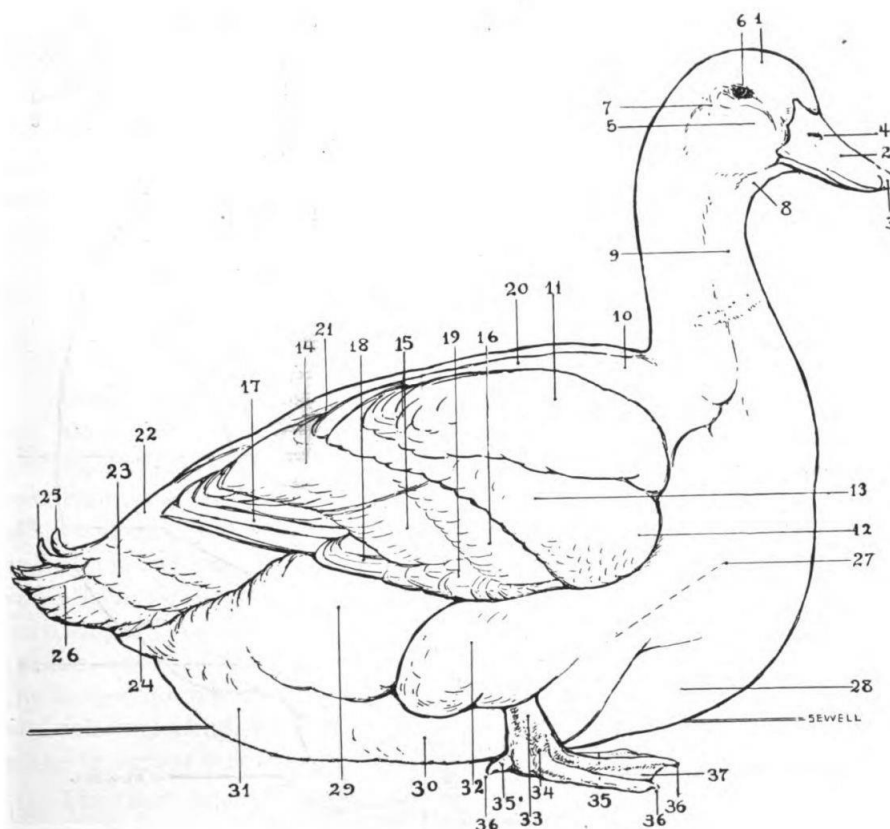
Eende is nie net gewild vir uitstallingsdoeleindes nie, maar is ook nuttig en winsgewend vir die produksie van vleis en eiers.

Die groot verskeidenheid in grootte, tipe en kleurpatrone gee telers 'n wye keuse om 'n ras te kies wat die beste by hul behoeftes pas. Van die groot, vleisryke Wit Pekin, tot die slanke Runner, of van die groot Wit Aylesbury of die indrukwekkende, pragtige Rouen tot die klein Call-eend en Oos-Indiese eend, is daar 'n oorvloed om van te kies.

Die S.A. Waterwildvereniging klassifiseer die Carolina, Mandaryneend en alle ander Suid-Afrikaanse of buitelandse rasse van wilde eende, as ornamentele eende.

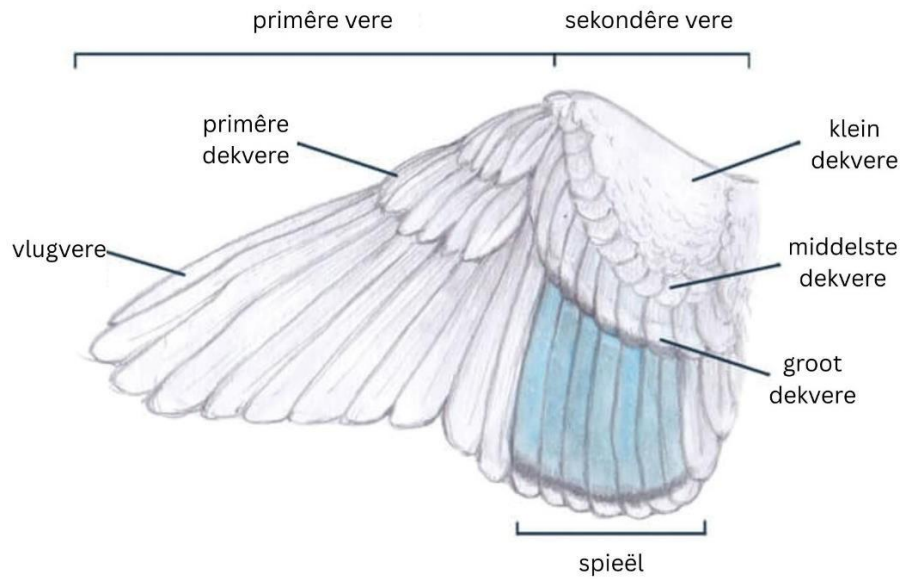
7.1. Samestelling van 'n skou-eend:

7.1.1. Eksterne anatomie van 'n skou-eend

1	Kop	20	Rug
2	Snawel	21	Saal
3	Boontjie	22	Kruis
4	Neusgat	23	Stertdekvêre
5	Gesig	24	Onderstertdekvêre
6	Oog	25	Krulveer
7	Oor	26	Stert
8	Keel	27	Bors
9	Nek	28	Borsbeen
10	Mantel	29	Lyf
11	Skouer	30	Abdomen of buik
12	Vlerkvoorpunt	31	Pluisvere
13	Vlerkboog	32	Bobeenvere
14	Sekondêre vere	33	Bene
15	Dekvere van die slagpen	34	Poot
16	Dekvere of vlerkstreep	35	Tone
17	Primêre vere of vliegvere	36	Toonnael
18	Vlugdekvere	37	Swemvlies
19	Duimvere		

7.1.2. Vlerk

7.2. Klassifikasie van verskillende skou-eend rasse:

7.2.1. Bantam

Appleyard Bantam Black East
Indian Call Duck
High Flyer

7.2.2. Lig

Campbell Crested
Gimbsheimer
Indian Runnerv Magpie
Orpington Pomeranian
Welsh Harlequin

7.2.3. Swaar

Appleyard Aylesbury
Cayuga Muscovy
Rouen Clair Pekin
Rouen Saxony
Swedish

7.3. Algemene kleure wat by skou-eende voorkom:

Grys, Wit, Bruin, Appelkoos, Blou, Trout, Swart, Sneeu, Saxony, Borslap, Buff, Swart en Wit, Blou en Wit.

7.4. Algemene defekte en diskwalifikasies:

7.4.1. Oë:

- 7.4.1.1. Onpaar;
- 7.4.1.2. Kleur van die iris wat vreemd is aan die variteit;
- 7.4.1.3. Blind in een of albei oë;
- 7.4.1.4. Onreëlmatige pupil wat op leukose dui.

7.4.2. Snawel:

- 7.4.2.1. Hol;
- 7.4.2.2. Misvormd

7.4.3. Veredos:

- 7.4.3.1. Enige veer of vere met 'n kleur wat vreemd is aan die ras of variteit, wat op die buitekant van die verekleed sigbaar is;
- 7.4.3.2. Enige kunsmatig gekleurde veer of vere;
- 7.4.3.3. Enige gemanipuleerde of saamgevoegde vere.

7.4.4. Bene en Pote:

- 7.4.4.1. Enige kleur wat vreemd is aan die ras;
- 7.4.4.2. Misvormde voet en voetgewrigte;
- 7.4.4.3. Skewe toon of tone;
- 7.4.4.4. Afwesigheid van tone of toonnaels;
- 7.4.4.5. Ekstra toonnaels.

7.4.5. Gesondheid:

- 7.4.5.1. Enige dier wat duidelike simptome van enige siekte toon, insluitend "bumble feet";
- 7.4.5.2. Enige siek dier.

7.4.6. Liggaam:

- 7.4.6.1. Enige misvorming;
- 7.4.6.2. Skewe, geboë of misvormde rug.

7.4.7. Vlerke:

- 7.4.7.1. Glipvlerk;
- 7.4.7.2. Alle rasse van watervoëls, behalwe Muscovy-, East India- en Call- eende: Primêre of sekondêre vere wat geknip is.
- 7.4.7.3. Engelvlerke (waar die vlerkpunt by die buitenste gewrig omgekeer is), een of albei.

7.4.8. Tipe:

- 7.4.8.1. Nie in ooreenstemming met die standaard nie.

7.4.9. Konstitusie:

- 7.4.9.1. Enige dier wat 'n gebrek aan grondgesondheid (konstitusionele krag) toon.

7.5. Klassifikasie vir skou-inskrywings:

Kode	Geslag

8. Erkenning

Oorspronklike handleidng geskryf deur Mnr Jaco van Wyk, SASPO Jeug Verteenwoordiger 2025.
Erkenning word met dank verleen aan Mnr Willie Hall en Mnr John Faure vir hulle inset en hersiening van die handleiding.

9. Aanpassing van handleiding

Enige hersiening, opdatering, aanvulling of wysiging van die handleiding, sal deur 'n komitee onder Voorsitterskap van die SASPO Jeug Verteenwoordiger gedoen word.

Die komitee sal uit twee lede bestaan en elke lid moet 'n erkende beoordelaar van die Suider-Afrikaanse Skoupluimvee Organisasie (SASPO) wees.